

**POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA
POŽAREVAC D.O.O.
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE**

BILTEN

Datum : 10.02. 2016.

**Dunavska 91, 12000 Požarevac
Centrala: (012)553-131 ;Fax:553-133; e-mail:pssstig@mts.rs**

Sadržaj:

- Tehnologija proizvodnje i značaj maslačka -
(*Vlajkovac Jorgovanka, dipl. ing.*)

- Zemljište i gajenje kukuruza-
(*Aleksandar Stojanović, dipl. ing.*)

- Smeštaj i držanje mlečnih krava -
(*Nenad Vujčić, dipl. ing.*)

-Prihvatljive investicije kroz IPARD program-
(*Ana Đorđević, dipl. ing.*)

- Kovrdžavost lišća breskve-
(*Božanić Monika, dipl. ing. polj.*)

-Zdravstveno stanje zasnovane lucerke u zimskom periodu -
(*Jovanović Zvezdana, dipl. ing.*)

- *Phoma lingam* – suva trulež uljane repice-
(*Dragana Šunderić, dipl. ing. zaštite bilja*)

- Organska proizvodnja u voćarstvu-
(*Milena Zafirović Stojanović, dipl. ing.*)

-Mastitis-
(*Jovan Grozdić, dipl. ing.*)

- Izveštaj sa STIPS-a o ceni povrća i voća

- Svi poljoprivredni proizvođači koji imaju višak proizvoda za tržište mogu kontaktirati svog poljoprivrednog savetodavca i objaviti besplatnu ponudu svojih proizvoda na sajtu AGROPONUDA – berza poljoprivrednih proizvod

Tehnologija proizvodnje i značaj maslačka

Maslačak je naša najpoznatija vrsta divljeg samaoniklog povrća, čiji se mladi listovi u proleće pre cvetanja koriste za salatu. Jede se kao i zelena salata začinjen solju, sirćetom i uljem. Za ishranu se koriste zeleni listovi isključivo pre cvetanja jer kad procveta listovi postaju gorki i štetni za ljudsku ishranu.

Višegodišnja je biljka i u bašti se gaji odvojeno zajedno sa drugim dvogodišnjim i višegodišnjim povrćem. Postoje i kulturne sorte maslačka koje imaju krupnije lišće i bolji kvalitet od divljeg. Seje se u rano proleće plitko 1 – 1,5 cm dubine, u redove sa 20 do 30 cm razmaka. Za dobar prinos i kvalitet potrebno je plodno i vlažno zemljište.

Gorčina maslačka može da se umanji ako se gaji kao endivija, kada lišće dostigne dužinu od 15 – 20 cm veže se pri vrhu i omota papirom, da bi dobilo bledo zelenu boju, jer etiolirano lišće nije gorko.

Maslačak sadrži 7,52% ugljenih hidrata, belančevina 2,55% i 0,62% ulja. Takođe je bogat i mineralima i to kalijuma, kalcijuma, magnezijuma i fosfara kao i vitaminima C, A i B.

Svi delovi maslačka poseduju i lekovita svojstva. Osim što pospešuje rad bubrega, jetre i želuca, maslačak pročišćava krv, snižava nivo holesterola, leči čireve, ekceme i kožne bolesti.

Od mladog lišća maslačka pravi se salata koja pročišćava krv, podstiče mokrenje i ublažava bolove kod oboljenja jetre i žuči, dok čaj od mladog lišća pomaže kod urinarnih infekcija. Koren maslačka pročišćava i jača telo, pospešuje znojenje, čisti sluzokožu disajnih organa i vraća snagu. Osim toga, koristi se za lečenje kožnih bolesti, alergija, čireva i malokrvnosti, snižavanje nivoa holesterola u krvi. Od cvetova maslačka pravi se sirup koji leči prehlade, bronhitis, upale desni.

Vlajkovic Jorgovanka, dipl. ing.

Zemljište i gajenje kukuruza

Za gajenje kukuruza povoljna su zemljišta koja sadrže velike rezerve vlage i hranljivim materijama u lako pristupačnom obliku. Takva svojstva poseduju srednja po mehaničkom sastavu (srednje i lake glinuše) i bogata organskom materijom (černozemi, gajnjače i njihovi analogi). Teška po mehaničkom sastavu, zbijena zemljišta, zaslanjena i preterano vlažna sa visokim nivoom podzemne vode i zemljišta sa povećanom kiselošću su manje pogodna za gajenje kukuruza. Da bi se na takvim zemljištima dobili visoki i stabilni prinosi neophodan je i sistematski rad na njihovom poboljšanju. Osnovni nedostatak zbijenih, teških zemljišta je taj da su loše snabdevena vazduhom (aerisana) a to izaziva usporeni rast korenovog sistema kukuruza i razvoj korisnih zemljišnih mikroorganizama. Na takvim zemljištima koren se rasprostire u površinskom sloju zemljišta, biljke iskorišćavaju manju zapreminu zemljišta, pa prema tome samo neznatan deo vlage i hranljivih materija. U takvim slučajevima prinos kukuruza je često određen ne ukupnim rezervama vlage u zemljištu već rasporedom padavina u toku vegetacije: ako kiše padaju često i redovno, u relativno nevelikim količinama, formira se čak i visok prinos, a ukoliko kiše padaju u velikim količinama, a između kiša su veliki prekidi, prinos će biti nizak.

Zbijena, teška po mehaničkom sastavu zemljišta neophodno je održavati u rastresitom stanju na potrebnoj dubini podrivanjem, periodičnom dubokom obradom, unošenjem stajnjaka i komposta.. Na takvim zemljištima dobre rezultate daje gajenje leguminoza, naročito lucerke i smeše lucerke sa klasatim travama. Posle trava zemljište je obogaćeno sa velikom količinom organske materije, poboljšava se struktura zemljišta i vodno vazdušni režim. Laka po mehaničkom sastavu malo humusna zemljišta odlikuju se dobrom aeracijom, ali imaju mali kapacitet za vodu pa je neophodno da se obogate organskim materijama putem unošenja stajnjaka, Kukuruz se najbolje razvija pri reakciji zemljišnog rastvora bliskoj neutralnoj (pH 6.5-7.2). Da bi se otklonio negativan uticaj kisele reakcije zemljišnog rastvora na rast, razviće i produktivnost biljaka, na kiselim zemljišta je neophodno primeniti kreč i obogatiti ga organskim materijama.

Aleksandar Stojanović, dipl.ing.

Smeštaj i držanje mlečnih krava

Imamo tri sistema držanja mlečnih krava: vezani način, slobodni način i kombinovani način držanja.

Kod vezanog načina držanja krave su vezane na jednom mestu u štali, tu se hrane, muzu i neguju. Mogu biti vezane jednoređno (do 15 grla u štali), dvoređno i višeređno (50-60 krava). U ovakvim štalama mogu se ugraditi tri vrste ležišta: kratka (dužine 160-170 cm, a širine 110-115 cm), srednje duga (dužine 170-180 cm, a širine 110-115 cm) i duga ležišta (dužine 190-220 cm, a širine 115-120 cm). Prednost ovog načina je u mogućnosti individualne kontrole i hranjenja svake pojedine krave, a i veća je proizvodnja mleka po kravi i bolje iskorišćavanje hrane u odnosu na slobodan način držanja. Kretanje je ograničeno, a muža se obavlja stacionarno. Higijena životinja je slabija i skraćen je vek njihovog iskorišćavanja. Češće su ozlede nogu i vimena, a i veći su troškovi ulaganja u opremu i troškovi održavanja.

Mikroklimatski kompleks u štali čine:

-temperatura, vlaga, brzina strujanja vazduha, osvetljenost, buka, provetravanje, prašina, mikroorganizmi, amonijak, ugljendioksid i digestivni gasovi. Slobodan način držanja mlečnih krava prikladan je za farme s većim brojem krava. U takvim štalama potrebno je osigurati kravama: prostor za ležanje i odmaranje (ležišta), prostor za slobodno kretanje krava u štali i izvan nje (ispusti), prostor za hranjenje krava (nečisti dio) i prostor za mužu krava (centralno izmuzište). Slobodan način držanja krava jeftiniji je u izgradnji i omogućava maksimalno korišćenje mehanizacije, automatsku mužu, hranjenje i izđubavanje. U slobodnom načinu držanja krava načini držanja krava jesu: u pojedinačnim ili grupnim liga boksovima, na dubokoj prostirci i kombinovanodržanje krava. Kombinovano ili poluslobodno držanje krava omogućava veće kretanje krava nego u vezanom držanju.

Postoji nekoliko kombinacija vezanog i slobodnog držanja krava, zavisno od faze proizvodnje i godišnjeg doba:

- slobodno držanje u zasušenoj fazi i vezano držanje u laktaciji,
- vezano držanje krava zimi i slobodno držanje leti na pašnjaku, muža se obavlja na pokretnom izmuzištu,
- hranjenje i muža krava u štali, a ostalo vreme slobodno na ispustu ili na pašnjaku.

Nenad Vujčić dipl.ing.

ПРИХВАТЉИВЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ КРОЗ ИПАРД ПРОГРАМ

Производња млека:

Пољопривредна газдинстав са 20 до 300 млечних карава

- ✓ Инвестиције у изградњу/реконструкцију и/или у опрему:
  - за штале за краве, укључујући опрему за објекте за производњу млека, опрему за мужу, опрему за хлађење млека и складишне објекте на газдинству,
  - у објекте и опрему за управљање отпадом, третман отпадних вода, као и опрему за спречавање загађења ваздуха,
  - складишне капацитете за стајњак укључујући специфичну опрему за објекте за руковање и коришћење хране и животињског отпада;
- ✓ Инвестиције у пољопривредну механизацију (укључујући тракторе до 100 kW) и опрему;
- ✓ Инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора (на фарми)

Пољопривредна газдинства са преко 300 крава

- ✓ Изградња/реконструкција капацитета за складиштење стајњака и/или набавка специфичне опреме и механизације за објекте за руковање храном и животињским отпадом;
- ✓ Инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора (на фарми)

Производња меса:

Пољопривредна газдинства са 20 до 1.000 говеда, 150 до 1.000 оваца или коза, 100 до 10.000 свиња, 4.000 до 50.000 бројлера

- ✓ Инвестиције у изградњу/реконструкцију и/или опрему за:
  - штале,
  - објекте за управљање отпадом, третман отпадних вода, опрему за спречавање загађења ваздуха,
  - складишне капацитете за стајњак, укључујући специфичну опрему за објекте за руковање и коришћење хране и животињског отпада,
  - специјализована опрема за транспорт и примену стајњака;
- ✓ Улагање у опрему и механизацију (укључујући тракторе до 100kW);
- ✓ Инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора (на фарми)

Пољопривредна газдинства са преко 1.000 говеда, оваца или коза, преко 10.000 свиња, преко 5.000 пилића (50.000 бројлера) по турнусу

- ✓ Изградња/реконструкција капацитета за складиштење стајњака и/или набавка специфичне опреме и механизације за објекте за руковање и коришћење хране и животињског отпада;
- ✓ Инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора (на фарми)

Производња усева (житарице, уљарице, шећерна репа):

Пољопривредна газдинства са 2 до 50 ha земљишта под усевима

- ✓ Куповина трактора (укључујући тракторе до 100 kW), машина и механизације осим комбајна,
- ✓ Изградња складишних објеката и опрема

Пољопривредна газдинства са 50 до 100 ha земљишта под усевима

- ✓ Куповина механизације и машина за пољопривредну производњу,
- ✓ Изградња складишних објеката и опреме

Пољопривредна газдинства са преко 100 ha земљишта под усевима

- ✓ Изградња, проширење, реновирање, модернизација и опремање складишних капацитета

Производња воћа и поврћа:

Пољопривреда газдинства са 2-20 ha јагодичастог воћа и 5-100 ha другог воћа

- ✓ Куповина трактора (укључујући тракторе до 100kW), машине и опрема;
- ✓ Изградња/проширење/реновирање/модернизација пластеника или стакленика, као и набавка опреме и/или материјала за производњу воћа, цвећа и расада;
- ✓ Инвестиције у изградњу и/или реконструкцију и/или у опрему за објекте за складиштење воћа; укључујући УЛО хладњаче;
- ✓ Инвестиције у системе за заштиту воћњака од града (укључујући рачунарску опрему);
- ✓ Улагање у системе за наводњавање користећи: подземне воде (вода из извора или врела), и површинске воде (повлачења из река, језера и акумулација), укључујући пумпе, цеви, вентиле и прскалице.

Пољопривредна газдинства са 500-10.000m² пластеника/стакленика, или 0,5–50 ha отвореног простора за производњу поврћа

- ✓ Куповина трактора (укључујући тракторе до 100 kW), машине и опрема;
- ✓ Изградња/проширење/реновирање/модернизација пластеника/стакленика, као и набавка опреме и/или материјала за производњу поврћа, цвећа и расада;
- ✓ Инвестиције у системе за наводњавање (отворено поље) поврћа користећи подземне и површинске воде;
- ✓ Инвестиције у изградњу/реконструкцију/опрему за објекте за складиштење поврћа; укључујући УЛО хладњаче;
- ✓ Изградња система за наводњавање, укључујући пумпе, цеви, вентиле и прскалице.

Kovrdžavost lišća breskve (*Taphrina deformans*)

Kovrdžavost lista breskve je česta i ekonomski značajna bolest breskve. Javlja se redovno, ukoliko se breskva ne štiti fungicidima.

Simptomi bolesti se mogu javiti na svim zelenim delovima biljke, počevši od lista, preko mladara i ploda. Karakteristični simptomi se javljaju na listu. Zaraženi list je zadebljao, deformisan i iskovrđan. Bolešću može biti zahvaćen ceo list ili samo jedan deo lista. Oboleli delovi lista su bez hlorofila, zelenožute boje, dok se kod nekih sorti javlja ljubičasta nijansa na zaraženom delu lista. Zaraženo lišće, vremenom, tokom vegetacije opada. Na mestu opalog lišća, biljka stvara novo lišće, usled čega može doći do odbacivanja plodova i slabljenja voćke.

Sl.1 Simptom bolesti na listu breskve

Inficirani mladari su deformisani i zadebljali. Zaraženi mladi plodovi su takođe deformisani, suše se i opadaju.

Breskva je osetljiva u periodu od bubrenja do otvaranja pupoljaka. Bolest se uspešno suzbija fungicidima.

Kod sorti koje su u fazi mirovanja I bubrenja pupoljaka, gde **nije došlo** do pojave zelene lisne mase, potrebno je uraditi hemijski tretman sa nekim od bakarnih preparata:

Bakarni oksihlorid – 50 0,75% ili Funguran OH 0,2-0,3% ili Cuproxat 0,25-0,35%.

Kod sorti gde je **došlo do pojave** „zelene tačke“ ili zelenih listića potrebno je izvesti hemijske mere zaštite nekim od sledećih fungicida:

Delan 700-WG (ditianon) 0,075-0,1% ili Syllit 400-SC (dodin) 0,15-0,25% ili Fitociram 75-S, Ciram S-75, Diziram 76 WG, Agrociram (ciram) 0,25-0,35% ili Elect-500, Dakoflo 720-SC (hlorotalonil) 2,5-3,5 l/ha.

Božanić Monika, dipl.ing.polj.

Žitne stenice (*Eurigaster* sp.)

Žitne stenice oštećuju uglavnom parcele pod strnim žitima koje se nalaze pored drvoreda, šumica i šipražja. Ove vrste mogu da dovede do oštećenja i na drugim parcelama , posle migracije koja počinje u martu, a kada u nekoliko dana temperature prelaze 10-15°C.

Stenice se prepoznaju po široko ovalnom telu sa krupnim štitićem koji često pokriva ceo stomak. Proizvode neprijatne mirise , pa ih u narodu zovu” smrdljive bube”. Neke od njih proizvode i zvuk.

Slika 1. Stenica na listu žita
Masovna pojava stenica

Slika 2. Jajno leglo stenice

Slika 3.

Prva jajna legla se mogu naći već u drugoj polovini aprila. Stenice u početku polažu jaja na biljne ostatke ili na površinu zemljišta ,potom na donje listove ,a kasnije na gornje delove biljaka ,sve do klasa. Ženke polažu jaja u dva reda. Jedna ženka obično položi od 80-130 jaja. Masovno piljenje larvi je krajem maja i početkom juna. Larve prvog uzrasta se ne hrane, a larve II i III uzrasta se hrane na vegetativnim delovima biljke. Na usevima pšenice se to uočava pojavom pojedinačnih suvih biljaka, pošto larve pregrizaju centralni izbojak. Larve IV i V uzrasta se ishranjuju na klasu pšenice sve do žetve, praveći karakteristične ubode na zrnju pšenice. Ovakva zrna su smežurana, slabo nalivena i tehnološki neupotrebljiva. Ovakvo oštećena zrna se ne koriste za setvu, pošto usled oštećenja gube klijavost.

U jesen kada je temperature visoka , javljaju se tkz. lokalne migracije. One imaju za cilj pronalaženje pogodnijih mesta za prezimljavanje.

Žitne stenice javljaju se povremeno masovno .Jedan od glavnih uzroka povremenih masovnih pojava je podudarnost u fenofazi razvića larvi i biljke. Utvrđeno je da , ukoliko je u isto vreme faza mlečno-voštane zrelosti žita i razvoj larvi II i III stupnja , sledeće godine može se očekivati povećana brojnost ovih stenica.

Smatra se da suzbijanje treba uraditi na poljima gde se na m² uoči 3-4 primerka odraslog insekta u proleće nakon migracije sa mesta prezimljavanja. Tretiranje se izvode na larvama III i IV stupnja. Na usevima semenske pšenice tretiranje se obavljaju kada na m² ima jedan imago, pre nego počnu oštećenja. Za hemijsko tretiranje koriste se insekticidi a.m. hlorspirifosa ili fenitrotiona ili lambda-cihalotrina uz poštovanje karence koja je od 35 do 42 dana.

Zvezdana Jovanović, dipl.ing.

Organska proizvodnja u voćarstvu

„Organska poljoprivreda“ nije korak u nazad mada koristi tradicionalne metode za održavanje plodnosti zemljišta i kontrolu korova, bolesti i drugih štetočina. „Organska poljoprivreda“ se bazira na modernim naučnim shvatanjima ekologije i pedologije i potpuno koristi adekvatna tehnološka rešenja i mehanizaciju. Organska poljoprivreda znači da želite da radite u skladu sa prirodom, a ne želja da je treba pobediti. Postoji mnogo razloga zašto se treba baviti organskom proizvodnjom, jer ovaj način proizvodnje štiti buduće generacije, ne dozvoljava hemikalijama da uđu u lanac ishrane, štiti zdravlje proizvođača, pomaže malim farmama, podržava ekonomiju, štiti kvalitet vode, smanjuje eroziju zemljišta, štedi energiju, hrana ima bolji ukus...

Da bi se zasnovala voćarska organska poljoprivredna proizvodnja, teren na kome se podiže voćnjak mora biti prostorno izolovan od mogućih izvora zagađenja kao što su stočarske farme i prerađivački kapaciteti, zatim je neophodno obezbediti odgovarajući kvalitet vode za navodnjavanje i osposobljenost stručnjaka i proizvođača za organsku poljoprivredu. Ovaj vid proizvodnje sa zasniva na rotaciji kultura, biljnim ostacima, i dodavanje kompostirane ili nekompostirane organske materije, đubrivima životinjskog porekla, leguminozama, zelenišnim đubrenjem, otpadnim materijalima iz animalne proizvodnje, mehaničkoj obradi, usitnjenim praškastim stenama, biološkim pesticidima.

Podrazumeva se maksimalno korišćenje obnovljivih izvora energije, održavanje genetske raznovrsnosti agro i ekosistema i zaštite životne sredine, smanjenje svih oblika zagađivanja koji mogu da budu posledica poljoprivredne proizvodnje kako bi se stvorili uslovi za zadovoljenje osnovnih životnih potreba poljoprivrednih proizvođača, sticanje odgovarajuće dobiti i zadovoljenja sopstvenim radom.

Zbog velike potražnje i nemogućnosti proizvodnje usled velike zagađenosti zemljišta i vazduha i narušenih odnosa u prirodi, u razvijenim zemljama se javlja veliki nedostatak organskih proizvoda na tržištu. Zbog toga manje razvijene zemlje u kojima je još uvijek očuvan agroekosistem, imaju šansu da preko organskih proizvoda povećaju svoj izvoz. Hrana proizvedena po principima organske poljoprivrede je bezbedna od prisustva bilo kakvih veštačkih sintetizovanih materija pa i pesticida.

Naša zemlja je sa svojim poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u velikoj meri orijentisana na tržište evropskih zemalja. Naša šansa je da na našim organskim proizvodima polako osvajamo to tržište. Taj put nije ni malo lak ni jednostavan.

Pre zasnivanja organske proizvodnje voća treba predvideti sledeće preduslove: - prirodni uslovi za podizanje zasada - tehnologija gajenja u zasadu i organizovanje proizvodnje - radna snaga, oprema i mehanizacija - transport, -skladištenje proizvoda, -prodaja. Svi navedeni elementi su neophodni za uspešno gajenje voća metodama organske proizvodnje.

Treba izbegavati zemljišta koja su plitka, teška, zbijena, zabarena i glinovita, krečna i suva, kao i zemljišta sa visokim nivoom podzemnih voda. Proizvođač organskih proizvoda je dužan da se pridržava propisanih uslova za organsku proizvodnju, dok ovlašćena kontrolna organizacija (sa kojom proizvođač zaključuje ugovor) utvrđuje da li je proizvod proizveden u skladu sa zakonom i pratećim propisima, i kao potvrdu kome izdaje sertifikat. Svi oni proizvođači koji žele da se bave organskom proizvodnjom ili nešto više da saznaju o organskoj

proizvodnji trebali bi pre svega da se upoznaju sa *Zakonom o organskoj proizvodnji i Pravilnikom o kontroli i sertifikaciji u organskoj proizvodnji* i metodama organske proizvodnje.

Sledeći korak je prijava parcela za organsku proizvodnju sertifikacionoj kući, koja se može poslati na više adresa kako bi izabrali najpovoljniju sertifikacionu kuću. Dakle, sertifikaciona kuća će Vam poslati odgovor i ponudu za sertifikaciju. Potom sledi sklapanje ugovora sa sertifikacionom kućom i njihova prva kontrola. Savet je da se ugovor potpiše i prva kontrola 4 obavi pre ubiranja proizvoda u tekućoj godini kako se ne bi gubila 1 gododina konverzije, ako se radi o već postojećoj konvencionalnoj proizvodnji. Ovo se pre svega odnosi na višegodišnje zasade. Period konverzije počinje od dana zaključenja ugovora sa sertifikacionom kućom od kada počinju da se primenjuju metode organske biljne proizvodnje. Konverzija je ustvari period prilagođavanja i prelaska parcela i proizvođača iz konvencionalne proizvodnje u organsku. Konverzija za ratarske kulture traje 2, a za voćarske 3 godine, ukoliko kontrolor sertifikacione kuće ne odredi drugačije. Na jednom gazdinstvu može istovremeno da se primenjuje i konvencionalna proizvodnja ali ne iste biljne vrste koja se uzgaja u organskoj proizvodnji već onih vrsta ili sorata koje se međusobno lako razlikuju. U tom slučaju proizvodi koji se koriste ili su dobijeni u organskoj i konvencionalnoj proizvodnji moraju biti strogo razdvojeni i mora se voditi posebna evidencija – knjiga polja za organsku i konvencionalnu proizvodnju. Zakon, pravilnik, spisak akreditovanih sertifikacionih kuća, uredbе o podsticajima za organsku proizvodnju, i druge informacije mogu se naći na sajtu Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine.

Poslove kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji za **2016.** godinu obavljaju sledeće kontrolne organizacije:

- 1) **„CONTROL UNION DANUBE” d.o.o. Beograd, Ohridska 11/2;**
- 2) **„CENTAR ZA ISPITIVANJE NAMIRNICA” d.o.o. Beograd, Zmaja od Noćaja 11;**
- 3) **„ECOCERT BALKAN” d.o.o. Beograd, Glavna 13 M/III;**
- 4) **„ECOVIVENDI” d.o.o. Beograd, Voje Veljkovića 5/III;**
- 5) **„ETKO PANONIJA” d.o.o. Novi Sad, Trg slobode 3/III;**
- 6) **„ORGANIC CONTROL SYSTEM” d.o.o. Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15/I;** 7)
„TMS CEE” d.o.o. Beograd, Rudnička 2.

Milena Zafirović Stojanović, dipl. ing.

***Phoma lingam* – suva trulež uljane repice**

Uljanu repicu, *Brassica napus ssp. oleifera*, u toku vegetacije mogu napasti mnoge bolesti a jedna od najznačajnijih je suva trulež, koju prouzrokuje fitopatogena gljiva *Phoma lingam* (telemorfni stadijum: *Leptosphaeria maculans*). Ova gljiva se javlja na svim kupusnjačama ali najznačajnije štete prouzrokuje na uljanoj repici.

Prvi simptomi se javljaju u jesen na donjem lišću u vidu sivo – pepeljastih pega u okviru kojih se mogu uočiti sitne crne tackice (piknidi) koji predstavljaju plodonosna tela gljive. Zahvaćeno tkivo u okviru lista, kako bolest napreduje, se sasušuje, puca i ispada. Pored simptoma koji se javljaju na listu, bolest zahvata i koren (ukoliko se simptomi jave na korenu dolazi do susenja cele biljke), stablo i mahunu. Ako se pege javljaju na mladim biljkama, dolazi do sušenja, a ako se pojave u kasnijim fazama razvoja, dolazi do poleganja biljaka i ubrzanog sazrevanja semena.

Gljiva prezimljava u ostacima zaraženih biljaka, odakle se prenosi na klijance novih biljaka (piknospora), a sa zaraženih biljaka dalje se širi vetrom i kišom na zdrave biljke. Gljivica razvija i spore u vlažnim uvjetima pri temperaturama do 20 °C.

Spore gljiva klijaju na 4°C u prisustvu vlage, a infekciju ostvaruju kroz stomine otvore, lenticule, raskrscane i sl. U zaraženim biljnim ostacima gljiva se može održati 4 godine. Ovaj patogen se prenosi **semenom**.

Zaštita uljane repice od ovog patogena: Zdravo seme, plodored (uljanu repicu na istoj površini ne treba gajiti češće od jednom u toku četiri godine uz poštovanje gustine setve, optimalno 30-40 biljaka/m²). Ukoliko se u toku jeseni ostvari infekcija 35-40% biljaka, preporučuje se tretman fungicidima na bazi tebukonazola, prothiozola.

Dragana Šunderić, dipl.ing.zaštite bilja

Mastitis

Mastitis je upala vimena, najčešće izazvana bakterijskim uzročnicima. Prema vidu promena koje se ogledaju u mleku mastitisi mogu biti serozni, gnojni, hemoragični (krvavi). Prema tome da li su jasno uočljivi delimo ih na kliničke (vidljive) i one koji su subklinički (nisu jasno vidljivi).

Klinički mastitisi predstavljaju veliki problem jer pored toga što dovode do neupotrebljivosti mleka, dovode do promene opšteg stanja životinja bez obzira da li se radi o kravama, ovcama ili kozama. Ovakva promena opšteg stanja je posledica bola u vimenu i povišenja telesne temperature, kao i moguće posledične septikemije. Nisu retki slučajevi da pri ozbiljnim mastitisima dodje do trajnog gubitka lučenja mleka u toj četvrti vimena, a kod ovaca čak i do takvih promena koje dovode do agresivnih promena da je neophodno da se izvrši amputacija celokupnog vimena. Ovakav vid mastitisa zahteva od vlasnika da što hitnije pozove veterinara koji će odmah sprovesti neophodnu terapiju. Čak i pored blagovremene rekacije vlasnika i stručne dijagnoze i terapije ordinirajućeg veterinara 20-tak % ovakvih grla će imati trajne posledice u vidu oštećenja četvrti vimena ili trajnog zasušenja obolele četvrti, a ako oboli više četvrti statistički podaci govore da je uginuće u visini 5-10% obolelih grla. Subklinički mastitisi su oni koji su prisutni ali nisu jasno vidljivi. Za njihovu dijagnozu poterbu je da se odrade pretrage, jedna od njih je tzv brza štalska metoda Kalifornija mastitis test (KMT) koja se izvodi krajnje jednostavno, brzo i jeftino. Preporuka je da svaki farmer sam uradi jednom nedeljno ovu pretragu svih svojih muznih krava sa mastitis reagensom koji može kupiti u veterinarskoj apoteci. Ova metoda će pokazati ako se pojavi subklinički mastitis i to je vreme kada će vlasnik obmah pozvati veterinara kako bi što pre započeli terapiju kako bi izbegli napred navedene probleme za slučaj da predje u ozbiljan mastitis ili pak da na vreme početim lečenjem smanji broj somatskih celija u mleku. Subklinički mastiti pored toga što povećavaju broj somatskih celija u mleku pa farmer dobija penale u isplati mleka oni smanjuju ukupnu količinu mleka za 10-20%, što na dnevnu proizvodnju od recimo 150litara može iznositi 15-30litara x 30dinara čini dnevni gubitak od 500-900 dinara. Lečenje subkliničkih mastita se uvek mora sprovoditi uz stručni nadzor veterinara, a moguće ga je uraditi utrljavanjem oštih masti (poput kamfora) i stavljanja injektora sa antibioticima ili ono što je novitet INJEKTORA BEZ ANTIBIOTIKA pa time i bez karence, **ALI UVEK UZ KONSULTACIJU SA VETERINAROM**. Prema svemu napred napisanom jasno je da se mora mnogo toga uložiti u prevenciju mastitisa, kao i u što ranije otkrivanje mastitisa. Šta je ono šta stočar može da preduzme kako ne bi došlo do mastitisa?

-higijena štale mora da bude na visokom nivou

-brižljiva priprema krava za mužu korišćenjem kvalitetnih preparata pre i posle muže za pranje vimena i zaštitu posle muže,

-redovna kontrola ispravnosti aparata za mužu od strane ovlašćenih servisera (npr SLAVONIK DOO), redovna zamena sisnih guma,

-redovna preventivna kontrola mleka na pojavu subkliničkih mastita, svakom mastitisu se posvetiti sa posebnom pažnjom,

-nikad samostalno da ne leči mastitis već uvek uz konsultaciju sa veterinarom sa kojim inače saradju.

Jovan Grozdić, dipl. ing.

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA POVRĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 01/02/2016

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Blitva	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	30.00	30.00	30.00
2	Cvekla	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00
3	Celer	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
4	Karfiol	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
5	Krompir	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00
6	Krompir	crveni	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00
7	Kupus	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00
8	Luk beli	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	500.00	550.00	500.00
9	Luk crni	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00
10	Paškanat	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
11	Pasulj	šareni	srednja	standardno	Domaće	kg	220.00	240.00	220.00
12	Pasulj	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	260.00	250.00
13	Peršun	lišćar	srednja	standardno	Domaće	veza	20.00	30.00	30.00
14	Peršun	korenaš	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	220.00	200.00
15	Pečurke	šampinjoni	srednja	standardno	Domaće	kg	190.00	200.00	200.00
16	Šargarepa	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	80.00	50.00
17	Zelena salata	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	komad	30.00	40.00	30.00
18	Praziluk	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	140.00	130.00
19	Paprika	ljuta	srednja	standardno	Domaće	kg	330.00	350.00	350.00
20	Spanać	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00

21	Luk crni	mladi	srednja	standardno	Domaće	veza	40.00	50.00	40.00
22	Brokola	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
23	Tikvice	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	230.00	220.00

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA VOĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 01/02/2016

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Banana	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	130.00	150.00	140.00
2	Jabuka	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00
3	Kruška	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
4	Limun	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	180.00	200.00	200.00
5	Lešnik	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	1200.00	1200.00	1200.00
6	Orah	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	500.00	600.00	600.00
7	Kivi	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	140.00	160.00	150.00
8	Pomorandža	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	90.00	120.00	100.00
9	Mandarina	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	120.00	140.00	130.00
10	Jabuka	Delišes zlatni	srednja	standardno	Domaće	kg	160.00	180.00	170.00
11	Jabuka	Delišes ruž.	srednja	standardno	Domaće	kg	160.00	180.00	170.00
12	Jabuka	Jonagold	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	90.00	80.00
13	Šljiva	suva	srednja	standardno	Strano	kg	300.00	350.00	350.00
14	Smokva	suva	srednja	standardno	Strano	kg	400.00	450.00	450.00
15	Nar	sve sorte	srednja	standardno	Strano	kg	190.00	220.00	200.00